

VIỆT NAM GIA NHẬP WTO - THUẬN LỢI VÀ THÁCH THỨC Đòi hỏi tư duy ra biển cả

NGUYỄN KHẮC BỘ

Nền kinh tế nước ta ví như con thuyền, trước kia chỉ đi trên sông, nay chuẩn bị ra biển cả. Bởi vậy, phải thay đổi tư duy để thích nghi với biển cả. Trước hết cần phải thay thủy thủ, vì đi sông khác với đi biển. Sông có bờ, có làng mạc, dẫu sao thì cũng có cái để dựa. Ra biển cả không thể lấy tư duy nhìn bờ, nhìn làng mạc mà đoán định phương hướng. Đồng thời phải đóng mới thuyền. Thuyền đi trên sông không thể chịu được sóng to gió lớn của biển cả, khi ra biển trước sau nó cũng bị chìm. Đó cũng là điều cần suy nghĩ nghiêm túc trong tình hình hiện nay. Chúng ta vui mừng khi Việt Nam đã trở thành thành viên chính thức của WTO. Đây là một thắng lợi, một bước ngoặt của dân tộc trong tiến trình hội nhập và phát triển. Tuy nhiên, chỉ lên xem vào WTO là phương tiện chứ không phải là mục đích. Đây là sân chơi không chấp nhận may rủi. Nó có luật chơi và sẵn sàng gạt người chơi ra ngoài khi phạm luật. Do đó, cần phải thấy hết những thuận lợi và khó khăn, thách thức.

Về thuận lợi: hàng hoá xuất khẩu của ta sẽ không còn bị phân biệt đối xử, sẽ được bình đẳng với 149 nước thành viên khác trong WTO; được bảo vệ trong các cuộc tranh chấp; được tiếp cận khoa học công nghệ và phương pháp tổ chức quản lý tiên tiến được các nước đầu tư mang đến. Ngành công nghiệp có một số mặt hàng có thể cạnh tranh được với các nước trong khu vực và thế giới chủ yếu dựa vào lợi thế tài nguyên thiên nhiên và nguồn lao động rẻ. Ngành nông nghiệp có thuận lợi trong cạnh

tranh, nhiều loại nông sản nước ta có cơ hội thâm nhập vào thị trường thế giới. Thị trường mở rộng, người tiêu dùng trong nước được tiếp cận với những dịch vụ đa ngành với giá thấp và chất lượng tốt sẽ là cơ hội để giảm chi phí sản xuất và quan trọng hơn là nâng cao được sức cạnh tranh của hàng hoá và dịch vụ Việt Nam.

Về khó khăn: mặc dù đã trải qua 20 năm mở cửa và đổi mới, nhưng Việt Nam vẫn là nước đang phát triển ở trình độ thấp. Gần 80% dân số vẫn sống dựa vào nông nghiệp, nền kinh tế thị trường đang trong giai đoạn hình thành và còn nhiều ảnh hưởng của cơ chế kinh tế tập trung bao cấp trước đây. Những khó khăn đó là:

Thứ nhất, sự hiểu biết về luật pháp của các doanh nghiệp ta còn rất hạn chế. Nhiều doanh nghiệp gia Việt Nam chưa am hiểu tường tận luật lệ và thủ tục của WTO nói chung và các nước trong quan hệ đối tác nói riêng. Vì vậy thường thua thiệt trong những vụ tranh chấp pháp lý.

Thứ hai, ngành công nghiệp của ta đang phải chấp nhận một cuộc chơi không cân sức, khả năng cạnh tranh tổng thể của ngành ở thế yếu. Đại bộ phận nhỏ về quy mô, ít vốn, dàn trải và còn chống chọi về quản lý, năng suất lao động không cao, trình độ công nghệ và năng lực kỹ thuật thấp, hệ thống phân phối kém...

Thứ ba, các lĩnh vực trước đây thuộc độc quyền kinh doanh của Nhà nước, nhất là tài chính ngân hàng, điện, bưu chính viễn thông...những lĩnh vực này sẽ bị áp lực nặng nề khi mở cửa. Nhiều công ty của Việt Nam

có khả năng bị các công ty ngoại quốc qua mặt.

Thứ tư, thách thức lớn nhất của nông nghiệp khi vào WTO là các mặt hàng nông sản và doanh nghiệp chế biến nông sản phải cạnh tranh khốc liệt với hàng ngoại nhập có chất lượng cao. Trong khi các nước giàu gây sức ép mở cửa thị trường thì họ vẫn tiếp tục duy trì trợ cấp và những rào cản đối với thị trường nông sản nước mình, điều này khiến nông sản nước ta khó sử dụng được biện pháp tự vệ, đặc biệt đối với nông sản nhập khẩu.

Thứ năm, ngành dịch vụ nước ta phát triển chưa cao, mới chiếm 40% GDP. Phần lớn các doanh nghiệp dịch vụ khoa học, nghiên cứu thị trường, tiếp thị, kế toán, thiết kế mẫu mã,...mới được hình thành, một số lĩnh vực dịch vụ không có vốn, không có công nghệ, cũng chẳng có kinh nghiệm, khả năng cạnh tranh thấp đang có nguy cơ bị các doanh nghiệp nước ngoài chiếm lĩnh ngay khi mở cửa thị trường.

Thứ sáu, ảnh hưởng tiêu cực của xã hội do các doanh nghiệp, công ty có sức cạnh tranh yếu; sản xuất không hiệu quả hoặc phá sản hoặc bị nước ngoài nuốt chửng kéo theo nạn thất nghiệp. Ngoài ra, tự do hoá thương mại toàn cầu có tác động mạnh đến thu nhập của người lao động sẽ làm trầm trọng thêm khoảng cách giàu nghèo giữa các tầng lớp dân cư.

Chỉ thấy được những thuận lợi để phát huy; tìm ra được những khó khăn để khắc phục, thấy được những thách thức để vươn lên chứ không bị quan.

Bác Hồ đã từng nói: "Biết địch biết ta, trăm trận trăm thắng". Khi đã tự biết mình, tức là ta đã đủ tầm cao và trí tuệ.

"*Tư duy ra biển cả không sợ khó khăn*", nhưng nếu chỉ có lòng dũng cảm thôi thì chưa đủ mà cần phải có trí thức. Truyền thống của dân tộc mỗi khi gặp khó khăn, áp lực càng cao thì nỗ lực vươn lên càng mạnh mẽ. Kinh nghiệm lịch sử cho thấy mỗi lần như vậy dân tộc ta lại vươn lên một tầm cao mới.

"*Tư duy ra biển cả không sợ cạnh tranh*", hội nhập là một cuộc cạnh tranh và có người thắng kẻ thua, nhưng nếu thua cũng không phải là mất cả "ai chiến thắng mà không hề

chiến bại". Sau mỗi thất bại vấn đề là rút ra được bài học gì để vươn lên. Đó cũng chính là cơ hội.

"*Tư duy ra biển cả là phải chủ động*", chủ động về trí tuệ, chủ động về tiềm lực. Ngay trên sân nhà cũng phải chủ động, từ cơ sở hạ tầng đến tiềm năng là con người và vốn. Chúng ta đã chủ động chọn con đường hội nhập. Đã chủ động, là chọn con đường đẹp, còn đường có nhiều lợi ích để đi.

"*Tư duy ra biển cả là phải làm ăn chân chính*" nhiều doanh nghiệp trong nước trước kia làm ăn theo kiểu chộp giật, lách luật, nay chúng ta làm ăn với thế giới phải theo chuẩn mực

quốc tế, phải từ bỏ cách hưởng lợi từ phi vụ "luồn lách" không đóng góp gì cho xã hội.

"*Tư duy ra biển cả là luôn phải có cái mới và hướng đi mới*", phải biết thay thủy thủ và đóng những con tàu mới. Thế hệ trẻ Việt Nam có sứ mệnh lịch sử này và là những người được hưởng lợi nhiều nhất. Họ có điều kiện tiếp cận với thông tin toàn cầu, với khoa học công nghệ; có điều kiện phát huy mạnh mẽ hơn sức sáng tạo; được đứng lên tầm cao trí tuệ của cả dân tộc mấy ngàn năm, đặc biệt là những bài học kinh nghiệm trong công cuộc 20 năm đổi mới vừa qua. ■